

Deprem Şurası Konuşmalarından ...

EĞİTİM KOMİSYONU OTURUMU

Taner YÜZGEÇ (İnşaat Mühendisleri Odası Başkanı): Öncelikle sayın başkan, şahsınız nezdinde, bu kongreyi, bu Şurayı düzenlemiş olan, emeği geçmiş olan kişilere teşekkürü bir borç bildiğimi ifade etmek isterim. Bu kadar geniş bir katılımı ve ilk defa gerçekleştirilmiş olan, Deprem Şurası sanırım bundan sonraki süreçlere de önemli ölçüde ışık tutacaktır.

Aynı zamanda Bakanlığınızın göstermiş olduğu konukseverliliği ve organizasyondaki düzgünlüğü de ifade etmek isterim. Ancak bir eksiği de belirtmek isterim ki; o da, kararlardır. Çünkü, Şura'da alınacak kararların, hem hükümet nezdinde, hem de Meclis nezdinde, yani siyasi iktidar nezdinde, alınacak kararlara ışık tutabilmesi için Şura'dan kararlar bütünün de çıkması gerekmektedir. İlk Şura olması nedeniyle, belki bir eksiklik olarak değerlendirilebilir ama, kısa zaman içerisinde siyasi iktidarın yolunu aydınlayabilecek nitelikte ilke kararlarının alınması gerektiğini, dolayısıyla Şura'nın tekrar toplanması gerekliliğini burada ifade etmek isterim.

Eğitim ile alakalı birkaç noktaya değinmek istiyorum. Öncelikli olarak, üniversite eğitiminden bahsetmek istiyorum. Bu gün hali hazırda 46 üniversitede, inşaat mühendisliği bölümü ya da fakültesi mevcuttur. Bunların pek çoğu, popülist politikalar nedeniyle açılmıştır. Ve hali hazırda büyük bir yoğunluğunda gerek teknik donanım, gerek sosyal şartlar, gerekse öğretim elemanı konusunda çok ciddi sıkıntılar ve problemler yaşanmaktadır. Bugün, pek çok inşaat mühendisliği bölümünde eğitim, bölüm başkanlığı dahil; hali hazırda inşaat mühendisi olmayan, başka meslek disiplinleri tarafından yapılmaktadır. Bu da genel olarak eğitim seviyemizin hangi düzeyde olduğunu göstermektedir. Liseden bozma binalarda eğitim verilmektedir. Akademik kariyere sahip olmayan meslektaşlarımız öğretim elemanı olarak çalışmaktadır. Laboratuvarlar bulunmamaktadır. Ve öğrencilerin sosyal koşulları son derece zayıf, son derece kötüdür. Ancak, bu öğrenciler mezun oldukları andan itibaren donanımsız bir şekilde, piyasanın özellikle vahşi nitelikteki

rekâbet halindeki piyasanın, içine girmektedir. Dolayısıyla mühendislik yetkileri-imzaları istismar edilmektedir.

Bugün Türkiye'de 60 bin inşaat mühendisi bulunmaktadır. 10 ile 15 bin civarında meslektaşımızın da işsiz ya da başka işlerle iştiğâl ettiğini tahmin etmekteyiz. Bu rakama, bu veriye baktığımız zaman, Türkiye'deki inşaat mühendisi sayısının çok olduğunu düşünebiliriz. Ancak bir başka gerçeği de göz önüne aldığımızda hele Avrupa ülkeleriyle de kıyasladığımızda, bugün 60 bin inşaat mühendisi aslında, Türkiye'nin mühendislik gereksinimlerini karşılamakta yeterli değildir. Fakat şunu ifade edeyim ki, piyasada mühendislik hizmetine değil de, mühendisin imzasına ihtiyaç duyulduğu taktirde 60 bin inşaat mühendisinin varlığı hakikatten fazladır. Bundan dolayıdır ki, bugün pek çok meslektaşım işsiz ya da başka işlerle iştiğâl etmektedir. Yani, Türkiye'deki talep mühendisin imzasına değil de, hizmetin kendisine olabilseydi, bugün inşaat mühendisliği alanında önemli açıklar bile görülebilirdi.

Eğitimle ilgili bir noktayı daha ifade etmek istiyorum. Devletin eğitime ve araştırmaya ayırdığı pay, aslında hepimizin bildiği gibi, komik derecede düşüktür. Bu koşullar altında üniversitelerin düzgün bir eğitim programı çıkarabilmesi, düzgün bir eğitim verebilmesi, teknik bir donanımına sahip olabilmesi, elbette ki mümkün değil. Dolayısıyla üniversiteler, bir biçimiyle kendi ayakları üzerine durabilmek amacıyla, piyasa ilişkilerine itilmektedir. Bu da üniversitelerin bilimsel bilgi üretmesi ve araştırma yapabilmesinin önündeki en temel engellerden birisini oluşturmaktadır. Bugün piyasa ilişkileri içine giren öğretim kurumları kendi mezunlarıyla rekabet etme durumuyla karşı karşıyadır. Bu durum üniversitenin dışında, mühendislik hizmetlerinin gelişmesine de engel oluşturmaktadır.

Dolayısıyla devletin, mutlak anlamıyla, üniversitelerdeki araştırma, geliştirme ve eğitim olanaklarını artırması, bütçedeki payını çoğaltması gerekmektedir. Ülkemizin bilimsel gelişimi kadar mühendislik hizmetlerinin geleceği de buna bağlıdır.

Diğer bir konu, Yetkin Mühendislik. Yetkin Mühendisliğin Şura'nın bütün komisyonlarında ifade edilmiş olması, bizi oldukça sevindirdi. Çünkü, yaklaşık on yılı aşkın bir zamandır İnşaat Mühendisler Odası olarak bu konuyu gündeme getirmeye çalıştık. Ve son birkaç yıl içerisinde de TMMOB camiasında bu konu tartışılmış ve kararlara bağlanmıştır. Gerek mühendislik ve mimarlık kongresinde, gerekse de TMMOB genel kurulunda, mühendislerin yetkinleştirilmesi doğrultusunda adımlar atılmasıyla alakâli, gerek ilke kararları alınmış gerekse de çerçeve yönetmelikler kabul edilmiştir. Bunun yasal bir boyuta taşınması arzusunun bütün deprem çevrelerince hissediliyor olmasını görmek, bizim açımızdan sevindiricidir. Ancak komisyonun tasarısına baktığımızda, bugüne kadar yapılmış olan tartışmaların dışına çıkıldığı; aslında "dağın fare doğurduğu" kaygılarına kapıldığımızı ifade etmek istiyorum.

Esasında şu; Yetkin Mühendislikteki bizim tartışma noktamız, sadece bilgi düzeyinin ölçüleceği bir sınav sistemi değildir. Bir mühendisin liyakatinin ölçülebileceği bir süreç içersinden geçmesi demektir. Mühendislik bir usta-çırak ilişkisi gibidir. Dolayısıyla tek başına sınav ile, merkezi sınavlar ile bu unvanın verilmesi, yetkinlik kavramı ile çelişmektedir. Ayrıca, tabi yasa koyucuları biraz zorlayacak bir durum, belki tartışılması gereken diğer faktörlerden birisi. Tüm mimarlık ve mühendislik disiplinlerinin aynı çerçevedeki yetkinlik kavramı içersine dahil edilmesi mümkün müdür? Bu da ayrıca tartışılması gereken faktörlerden birisidir.

Bir konuya daha değinmek istiyorum. O da; komisyonun Deprem Mühendisliği önerisi ile ilgili. Çok önem veriyorum. Benden önceki konuşmacı hocalarım aslında gayet güzel ifade ettiler. Deprem Mühendisliğinin gerekçesini ortaya koymak amacıyla yazılmış olan metne baktığımızda, inşaat mühendisliğiyle ilgisi olmayan, ya da inşaat mühendislerinden yeterince destek alamayan raporlar tarafından kaleme alındığını düşünüyorum. Sadece gerekçesi bölümüyle bile.

Bakın, ilgili raporda, inşaat mühendislerinin aldıkları eğitimin ancak % 20'sinin yapıyla ilgili olduğu ifade edilmektedir. Bu da, bu raporu yazarlarının, bu bölümü kaleme alanların inşaat mühendisliği eğitimiyle çok ilgili olmadığı

düşüncesini bende uyandırdı. Şöyle bir ifade de var 38. sayfada "ülkemizdeki inşaat mühendisliği programlarında deprem mühendisliği, yok denecek kadar az yer alırken, 10'a yakın olan yapı mekaniği dalı yanında; jeoteknik, (doğrusu geotekniktir) ulaşım, inşa yönetim teknikleri, su ve yapı malzemeleri gibi dallar bulunmaktadır. Böylece bu eğitimleri alan inşaat mühendislerinin ancak beşte birinden azının yapı mühendisliği bilgisine sahip olduğu, bulunduğu..." diye devam etmekte.

Şimdi, değerli Şura üyeleri, inşaat mühendisliği, öncelikle bir apartman mühendisliği değildir. Yapı da bir apartman değildir tek başına. Eğer geotekniği öğrenmemiş, geotekniği almamış bir inşaat mühendisi düşünülebilir ise, yapı ile bunun bağdaşıklığı kabul edilmiyor ise, o inşaat mühendisinin havada duran bir yapıyı tasarladığı düşünülüyor demektir.

Geoteknik, ulaşım, inşa yönetim teknikleri, su ve yapı malzemeleri sanki bir seçmeli ders yada bir başka sosyal ders gibi ifade edilmekte. Az evvel hocam ifade etti. Yapı malzemesini bilmeyen bir kişi, yapıyı tasarlayamaz. Su, keza inşaat mühendisliğinde öğretilen su, bir su analizi dersi değildir. Su yapılarıdır.

Dolayısıyla, benzeri argümanlardan yola çıkarak ve inşaat mühendisliği eğitiminin eksikliği nedeniyle gerekçelendirilerek, bir deprem mühendisliği kavramını ortaya atmak, bence kendi içersinde çelişkilerle dolur. Keza öne koyduğu programda da ağırlıklı olarak, inşaat mühendisliği eğitimi olsa dahi; inşaat mühendisliğinin temel derslerini de yok sayması, bugün ihtiyaç diye lanse ettikleri Deprem mühendisliğinin de altını boşaltmaktır.

Ayrıca, Deprem mühendisliği koordinasyon özelinde düşünülüyor ise, ülkemizde de denemiş bir başka örnek var. Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nde bundan yıllar önce açılmış olan bir Mühendislik Birimleri bölümü vardı. Genel olarak mühendislik hizmetlerinin koordinasyonu amacıyla oluşturulmuş bir bölümdü. Ancak ne yazık ki, kapatılmak zorunda kaldı. Dolayısıyla hem ihtiyaçları, hem ülkedeki gelişmeleri yeterince değerlendiremeyen deprem mühendisliği kavramının, Şurada bu şekilde yer almasını işin gerçeği yadırgıyorum ve komisyondan bu bölümü çıkarmasını talep ediyorum. Teşekkür ediyorum.